

44/2

ERZURUM

HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

19 Mayıs	Fazıl Nalbandoğlu
Erzurum rakısları	Murat Uraz
Maarif kalkınması	Fazıl Nalbandoğlu
Vur davulcu	(Şiir) Nazif Ben
Yarına güven	Ulvi Dağlıoğlu
Modern Şiir cereyanları	M. Sami Onat
Ağaç ve ormanın Erzurum için değeri	Târik Rona
Askar	(Şiir) Şahap İnci
Sarhoşluk	Doktor Zeki Başer
Bahar gelince	(Hikâye) Fethi Ülkü
Saadet	Şiir Baha Karatay
Elveda	(Şiir) Şahap İnci
Şehir haberleri	

ERZURUM

Halkevi Kültür Dergisi

Yıl: 1

19 Mayıs/1944

Sayı: 2

19 MAYIS

19 Mayıs; Vatan kurtarmak, yeni Devlet kurmak ve İnkılâplar yaratmak iradesini tarihî bir ölçü ile şahsiyetinde toplamış bulunan « Mustafa Kemal Paşa » nın Samsuna ilk ayak bastığı gündür. -

19 Mayıs, irsanî insaf ve mülâhazalardan tamamen uzak bir zihniyetle, vatanımızı bağrından yaralayarak zalim ve kör kuvvetlerini hak ve hayat şartı bilen düşmanlara karşı, Türk milletinin İstiklâl ve İstikbalinin garanti edildiği tarihî bir gündür.

Bilindiği veçhile, tarihî ve coğrafi zaruretlerle girmiş bulunduğumuz birinci cihan harbinden müttefiklerimizin silâhlarını terketmelerinden. Sonra, mağlûp olarak çıkmıştık. Galip Devletler; Osmanlı İmparatorluğu ile yapacakları muahedeyi en sonraya bırakmışlardı. Galip Devletlerin ihtiyar ve kurt diplomatlarının, yapılacak bu muahededen umdukları siyasî gaye, Osmanlı İmparatorluğunun tâ 19 uncu asırdanberi muhtelif vesilelerle kararlaştırılan taksim projesinin yeni şartlara göre en ağır olanı olacaktı.

Büyük küçük her devlet Osmanlı İmparatorluğundan arslan payı almak hırsını güdüyordu. Esasen, 19 uncu asırda içten ve dıştan birçok sarsıntılara ve çöküntülere uğrayarak dağılma devresine girmiş bulunan Osmanlı İmparatorluğu, siyasî ve iktisadî menfaat ve gayelerini dış siyasetlerinin ön plânına almış olan bazı devletlerin birbirleriyle olan müzakerelerinde taksimi düşülen ve projeleştirilen, bir Hasta Devlet halinde idi.

Filhakika, Karadenizin ve Balkanların kilidi sayılan boğazların, elinde bulunmasından dolayı, emperyalist ve militarist siyaset takip eden bazı devletlerin mütamadî siyasî ve askeri tazyiklerine ve Balkan Devletlerinin, teşvik ile vukubulan, isyanlarına maruz kalan Osmanlı İmparatorluğunun, asrın mümeyyiz

Sayın Okuyuculara

Dergimizin ilk sayısının neşrinden biraz önce Sivasta «Yayla» isimli bir Dergi'nin neşredilmiş olduğunu sonradan haber aldığımız için ikinci sayıdan itibaren Dergimizin «Erzurum» Halkevi dergisi adile çıkarılmasına karar verilmiştir.

Dergi

MUHABİR AZALAR:

- Pasinler Halkevi : Muzaffer Ateş
Aşkale Halkevi : Mustafa Yılmaz
Örtülü Halkevi : Hüseyin Köycü
Azap Halkodası : Fazıl Başar
Köprüköy Halkodası : Halil Aksakal
Velibaba Halkodası : Mustafa Su

5037652
1944/2

vasfı olan ağır sanayi faaliyetlerinden, beynelmilel ticari inkişafından, modern silâhlarından ve zırhlı donanmasından mahrum oluşu, malî istikrazların siyasi bo-yunduruğu altında bulunuşu, kapitülasyonların iktisadî ve adli sahada her millî teşebbüsü akamete uğratan ağır ve sıkı hükümleri karşısında her gün ferdî ve millî hürriyet ve istiklâline kaybeder duruma düşüşü ve nihayet ecnebi mal-larına karşı tamamen serbest denebilecek bir mahreç oluşu dolayısıyla büyük devletlerin yarı müstemlekesi haline girmiş bulunduğunu görüyoruz.

Bu defa Yunan harbinden, 31 Mart vakasından, Trablusgarp ve Balkan harplerinden yorgun çıkan ve nihayet birinci cihan harbinde mağlûp olan Osmanlı İmparatorluğu için Galip Devletlerin takip ettikleri siyaset sadece müstemleke siyaseti olacaktı.

İşte bu zihniyeti şiar edinmiş olan Galip Devletlerle 30 Birinci Teşrin 1918 de Mondros Mütarekesini akdettik.

Vaziyet ağırdı. Millî felâketleri doğuracak siyasi karanlık çökmüştü.

Kendi kuvvetlerine güvenen ve Türkleri tamamen ölmüş sayan bu Galip Dev-letler, diplomatik hak ve nezaket kaidelerine hürmet ve riayet etmeksizin yapılacak muahedeyi beklemeden, mütareke hükümlerini, muhtelif vesile ve bahanelerle, istedikleri gibi tefsir ve tatbik ederek kısa bir zamanda şeni ha-reketlerle yurdumuzun her köşesini bir daha çıkmamak niyetile mütemediyen işgale başladılar.

Millî haysiyet bırakmayan bu hale karşı mağlûbiyeti ve daha ziyadesi kud-retsizliği kabul eden İstanbul Hükûmeti de sık sık dinî hislere hitâbeden fetva-larla itaatkâr bir siyaset takip ve tavsiye ederek Galip Devletlerin âlicenaplığı-na sığınıyordu. Halbuki galip devletlerin bütün maksat ve hareketleri ise yurdun taksimi idi. Yurdu yaralı ve meş'um felâketlere uğratıldığı ve düş-manların devlet mefhumile kabili telif herhangi bir mevcudiyet bırakmıyacak-ları aşikâr olan fiili işgallerine ve ananevî taksim siyasetlerine muannidane devam etmekte buldukları bu sıralarda Türk Milletinin mevcudiyeti, mukad-deratı ve istikbali hakkında İstanbul Hükûmetinin itaatkâr ve cebin siyasetinden hariç olarak iki siyasi cereyan daha belirmişti. Bu cereyanlara göre Türkiye ya İngilterenin yahut ta Amerikanın himayesine girmelidir.

İşte tarihî bahtlerin kara bulutlarının Ana Vatanı kararttığı bu karanlık günler-de, Süleymaniyedeki ahşap konakta tarihi arkadaşı İsmet Beyle görüştükten sonra « Yurdu düşmanlar tarafından işgal edilmiş, tarihî ve varlığı yok edilmek istenilen bir milletin istiklâl ve istikbalinin her şeyden evvel ancak ve ancak millî birliği temin ederek düşmanları yurt topraklarından atmak için girişeceği istiklâl savaşı ile kazanılacağına iman eden» Anafartalar kahramanı Mustafa Ke-mal Paşa 19 Mayıs 1919 da Samsuna ayak basmıştı.

İşte o günden sonradır ki; Türk milleti bütün bir dünya karşısında kendi varlığına, siyasi istiklâline ve istikbaline ait tabii hakların nazımı sıfatile millî mücadeleye girmiş bulunuyordu.

Samsundan Sivasa gelirken bir çeşme başında.

*Dağ başını duman almış,
Gümüş dere durmaz akar
Yürüyelim arkkdaşlar.*

Ddiyen Mustafa Kemal Paşa kısa bir zamanda yaralı vatan bağrında, Trablus garptan, Balkandan, Çanakkaleden, Kütülemmeden, Allahüekberden yaralı dö-nenleri, genç Anadolu çocuklarını ve bütün Türk Kadınlarını yanı başında ve davasında buldu.

Asil Türk milletinin tarihi büyükleri ve başbuğu Mustafa Kemal Paşa ile birlikte giriştiği İstiklâl savaşı dünya çapında bir üstünlükle kazanıldı. En ya-kın silâh ve siyaset arkadaşı İsmet Paşanın Mudanyada akdettiği mütareke Türk milletinin siyasi haysiyetini cihanın saygı gösterdiği bir dereceye çıkarttı.

24 Temmuz 1923 de yine İsmet Paşanın siyasi dirayetile Lozanda cihan semasına çekilen Türk bayrağı ile Tür istiklâlını tanıttırdık.

29 Teşrinievvel 1923 de Cumhuriyet ilân edildi. Ve kısa bir zamanda onun dünya camiasındaki üstün varlığının kaynağı olan tarihî inkilâplarımızı yarattık.

Biz tarihi büyük bir milletin; en ümitsiz bir anda, en ağır şartlar ve imlân-sızlıklar içinde şerefli tarihine, istiklâline ve istikbaline sahip olma rûstünü bü-tün bir dünya karşısında isbat etmiş ve kazandığı askeri, siyasi zaferlerle insa-nî hürriyete ve şerefli bir hayata susamış olan mağdur milletlere tarihî örne-ğini vermiş bir milletiz.

İstiklâl savaşında; Cumhuriyet devrinde ve içinde bulunduğumuz bu ikinci cihan harbindeki yaptıklarımıza bakarak Türk milletinin bütün zorluklar kar-şısında büyük Başbuğları ile, Partisi ile, Meclisi ile, Hükûmeti ile ve kahra man ordusu ile tek bir vücut halinde bulunmasından ve icap ettiği zaman şartlar ne kadar ağır olursa olsun kendi Hayat ve İstiklâli için en büyük tarihî feda-kârlıkları yapacağından bütün dünya emin bulunmaktadır.

Bunun içindir ki; bütün muharip ve bitaraf devletlerin zaman zaman bir jii-rinden farklı ve birbirine zıt siyasi ve askeri kaprislerine ve propogandalarına rağmen Türk milletinin, kendi istiklâline ve başkalarının haklarına titiz bir siyaset takip etmesindeki dürüstlüğü tarihî saygı ile anılmasından haklı bir millî gurur duymaktayız.

Çünkü biz : Cumhuriyeteine, İstiklâline hassas, tabii ve meşru haklara hürmet-kâr ve icap ettiği zaman ölümü hiçe sayan, mazisile övünen, istikbaline güve-nen, Millî Şefine inanan, birbirine bağlı ve yurdunu canından çok seven ve muhtaç olduğu kudreti damarlarındaki asıl kanda bulan bir milletiz.

Devletimizin banisi Ebedî Şef Atatürk meşhur tarihî nutkunda; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetinin muhafızlığı ve müdafiliği vazifesini Türk Gençliğine emanet etti.

İşte bunun içindir ki; hürriyet ve istiklâli yok edilmek istenilen bir milletin, yurdunu, tarihini, istiklâlini ve istikbalini garanti etme iradesinin, ilk tarihi kaynağı olan 19 Mayıs, yarının mukadderatını kendi omuzlarına alacak olan Türk gençliğinin millî bir bayramı oldu.

Kadını erek, erkeği asker, askeri arslan olan Türk milleti, 19 Mayısınla başbuğunla Cumhuriyet ve istiklâlinin muhafızı olan imanlı gençliğine ve kah-raman orduna sağ ol.

Fazıl Nalbandoğlu

Erzurum Rakısları

Bar adı verilen Erzurumun mil - li oyunları; en karakteristik fi - gürlerini Erzurum şehri ve köy - lerinin hndudu içinde saklamaktadır. Kazalarına doğru çıkıldıkça oynanılan oynuların çoğuna yine bar adı verilmekle beraber, oynanışlarında bir takım ayrılık - lar görülür. Evvelce bir Erzurum kazası olan Bayburttta oynanılan Sarhoş barı, Han - çer barı Hakkâri, Tamzaralarile Erzurum - da oynananlar arasında ve Hınıs taraf - larında oynanılan bu barlardan bazıla - rı ile Lavik ve Dello gibi isimler taşıyan barlarda da epeyce farkler vardır. Bay - burttta oynanılan Timurağa ile Karsta oynanılan Teymurağa arasında birbiri - ne benzemeyen figürler görülür. Sahil semtinde olan Erzurumun İspir kaza - sında ise; daha ziyade sahil oyunların - dan olan Sıksıra, Sallama, Hodiçor, Kod - roşan gibi oyunlar oynanılmaktadır.

Erzurum barları; Sivas, Diyarbakır ve Elâzığ taraflarında oynanılan (Halay) lardan da ayrı ve mahallî hususiyetleri gösterir.

Bu barlarda ne sahil horonlarında olduğu gibi cesaret ve heyecan ifade eden titizce hareketler, ne de Zeybek oyunlarındaki Efece hamleler ve çalım - lı diz kırmalar vardır. Bu oyunların diz kırmalarında, ayak değiştirmelerinde ve bütün figürlerinde ağır başlılık, mertlik ve kahramanlık okunur.

Erzurum barlarına bu manayı veren figürleri cazib olmakla beraber fazla rit mik değildir. Hemen umumiyetle bütün figürleri ağır başlayan barlar, sona doğ - ru çabuklaşır ve (Tikine) adını alır. Yarı belden yukarı el, kol ve vücut hareketleri az ve durgun, ayak ve bacak hareketleri fazladır. Bu barların çoğun - da evvela; kol, vücut ve bacaklar ya - vaştan harekete geçer, sonra kol kola açılmalar, taraklı ve taraksız el ele tu - tarak kolları kaldırmalar ve bacak ha - reketleri başlar. Bu sırada ayak burun - ları ve topuklar hafifce yere vurulur. Bütün hareketler gittikçe sertleşir. Diz kırmalar, çömelmeler, ayak değiştirerek yürümeler, hafif gövde hareketleri, ba - zan da bel hareketleri birbirini takip eder.

Bu oyunların ova ruhunu derinden kaynatan ve coşturan besteleri de muh - teliftir. Bunlar ekseriyetle rast, hüseyin ve hicaz üzerinden gider. Tempoarı; 4+4, 4+3, 5+5 dir. Çalgıları da da - vul ve zurnadır.

Bugün Erzurum barlarından halka halinde oynananları on iki olup en çoğu yedi kişi ile oynanılır ki bunlar; Sarhoş barı, Sekme, Aşırma, Hoş bile - zik, Bitlis köçerisi, Çingeneler, Dalda - lar, Aldım paran, Van köçerisi, Tamza - ra, Honarı, Tavuk barı yahut Hakkâri - dir.

Hançer barı ile Köroğlu barı da karşılıklı ve iki kişi ellerinde hançer veya kama olduğu halde oynanılır. Daha eskiden yine karşılıklı ve iki ki - şî tarafından oynanılan Durnabarı ile kazak barı vardır. Çoban barı, Maro barı, Davul barı ve Kotana da artık şimdi oynanılmayan eski barlardandır.

İkiden fazla adamlarla oynanılan yu - karıdaki on iki barın başında en eyi oynayan bulunur ve buna (Barbaşı) de - nilir. Bunun bir eli yanındaki arkada - şının elinde yahut omuzundadır. Obir elinde çevre veya mahrama bulunur. Bunun yanında oynayana (Koltukçu) ve en sonda bulunana da (Poççik) der - ler.

Barların figürlerine en çok yakışan Erzurumun dadaş elbiseleridir. Bu kı - yafet şöyle tesbit edilebilir:

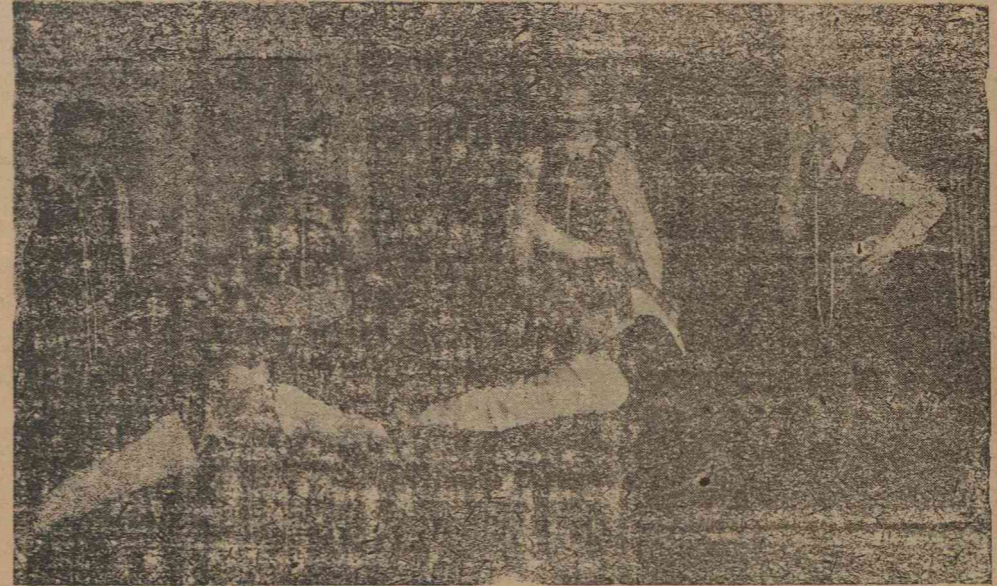
Başta eskiden çit, yazma, Ahmediye

veya abanı sarılırdı. Bele; Tosya, La - hur şal, Trablus kuşaklar sarılır veya serhadlık denilen ve cep yerinde, kul lanılmak üzere, gözleri olan işlemeli ka - yış bağlanır, ayağa; cıstik, yemeni ve - yahut çapola geyilir. Bu ayakkabılar dar olursa (metelik sığmaz) denilir ve makbul sayılırdı.

Elbise olarak da; Mintan, Kazeki, yelek ve zıpka giyilirdi.

Klaptanlı çevreler saat ve köstek, hamayi ve pazubent gibi şeyler bu el - biselerin üzerindeki süslerdendi.

Eskiden bu oyunların tanınmış us - taları da vardı. Bunlara hizmet eden gençlerden çiraklar bulunurdu. Bunlar barları eyice öğrendikten sonra ancak ustalarından izin almak suretiyle bar başına gelebilirdi. Kılıççı Mevlut, Ka - sap Mehmet, Küçük Adil bu oyunlarda tanınmış eski ustalardandı.

Köroğlu barından bir figür

Barlardan her birinin ayrı bestesi olduğu halde ancak bir kaç tanesinin

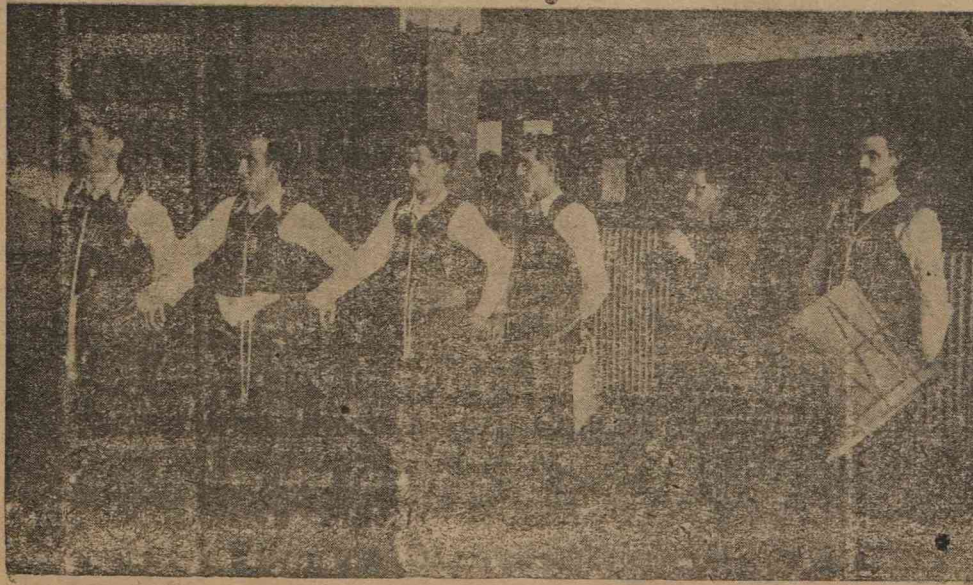
güftesi bu gün mevcuttur ki bunlarda; Hoş bilezik, Daldalar, Tamzara, Köroğ - lu, Çoban barı, Maro barındır,

Hoş bilezik:

Hoş bilezik, hoş yüzük, kolları nazik
Ben yarımından ayrıldım vay bana yazık
Kiraz dalını eğmeli, meyvelerinden
yemeli
Komşunun kızı dururken kimlere
boyun eğmeli
Altın yüzük, hoş bilezik, kolları nazik
Ben o yardan ayrılmışım vay bana yazık.

Daldalar:

Daldalar, daldalar,
Kız ninen geldi
Kız ninen değil o
Kaynanan geldi
Daldalar, daldalar
Kız ninen öldü
Kız ninen değil o
Kaynanan öldü.

Sarhoş barı: Açılış

Tamzara:

Tamzaradan gece geçtim.
Acı tatlı suyun içtim
Ben o yardan vaz mı geçtim.
Leli leli Tamzara ninni bala!
Haydi haydi tamzara ninni bala!

Tamzaranın bacaları
Temcit okur hocaları

Nakarat

Tamzaranın tandırları
Beyaz beyaz baldırları

Nakarat

Tamzaradan taş gelir
Elâ gözden yaş gelir

Nakarat

O yarı bana verseler
Allâ'a da hoş gelir

Nakarat

Köroğlu:

Köroğlunun kör bıçağı
Ayvaz yigitler koçağı
Ayvazın gümüş bıçağı
yerde sürünür saçağı

Kır Ayvazım kır, dön Ayvazım dön
Derya kenarında biter kamışlar
Uzanır uzanır vermez yemişler
Sarı lira ile beyaz karuşlar

Say Ayvazım say, ver Ayvazım ver

Köroğlu der oklar ile
Başını pulla mihlar ile

Dön Ayvazım, dön Ayvazım, kır
Ayvazım kır.

Çoban barı:

- Kızım, kızım, Edalı kızım
Seni bir çoban ister
Vereyim ona
- Ana, ana! dilleren kurban ana!
Ben getmezem çobana;
Çobanın davarı çok
Soydırır onu bana.

Yüksek yüksek tepeler
Çobanın ayvanıdır
Soğuk sular gözeler
Çobanın hamamıdır.

- Kızım, Kızım Sevdalı kızım
Seni bir attar ister
Vereyim ona
- Ana ana, dilleren kurban ana
Ben getmezem attara
Attarın boncuğu çok
Düzdürür onu bana

Attar karenfil satar
Kokusu dostu tutar
Benim yarım çok güzel
Attarlara kim bakar .

Maro Barı:

Maroma diktirdim bir kutu içlik
Cebine koydurdum çil kuruş harçlık

Allıdır Maro, pulludur Maro
Osman ağanın dengidir Maro

Marom oturmuştur yolun üstüne
Altun saçlarını belin üstüne

Dökmüştür Maro, saçmıştır maro
Osmon ağadan kaçmıştır Maro.

* *
*

Kadın barları: Erzurumun daha ziyade köy kadınları tarafından oynanılan oyunlarına da; (köy kadın barları) denilmektedir. (Ağça ferikler), (Köy türküsü). (Aysem) gibi, türkülerinin isimlerini taşımakta olan bu oyunlarda kadınlar; Al, yeşil, mor ve mavi kumaşlarla yapılmış uzun ve üç etekli entarı ile üzerine kısa kollu ve sırmalı cepken giyerler, başlarında krep (buna bu havalide vala da derler) bağlayanlar da olur, ayaklarında da kısa ökçeli yemeni bulunur.

Erzurum civarında; (su gelir), (pınar), (yaylalar) gibi yine türkülerine göre isim almış kadın oyunları da vardır.

Bunlardan (Ağça ferikler) oyununda; koca karıların tarlaya gidis ve dönüşü, delikanlıların tarlayı nasıl biçtikleri, koca karıların nasıl hamur yuğurdıkları ve furuna saldıkları edalı bir tarzda taklit edilmekle dikkata değer mahalli ve ananevi] hususiyetler görülmektedir.

(Aysem) oyununun güftesi

İndim dereye taş bulamadım
Altun yüzüğe kaş bulamadım
Kendime uyar eş bulamadım

*İncidir Ayşem, Gürcüdür Ayşem
Osman ağanın harcıdır Ayşem*

*İndim dereye dere derindir
Çıktım yaylaya yayla serindir
Aglama Ayşem Mevla kerimdir.*

*İncidir Ayşem Gürcüdür Ayşem
Osman ağanın harcıdır Ayşem.*

Bu oyuna bazı köylerde (Maro barı) de denilmektedir ki, esasen maro barı güftesile da nakarat kısmında benzerlikleri vardır.

Ağça ferikler:

*Ağça ferikler, ince ferikler
Toplanın kızlar, toplanın
Dizilin kızlar dizilin
Ağça ferikler, ince ferikler*

*Koca karılar tarlaya nasıl giderler
Hah böyle böyle giderler.*

*Ağça ferikler, ince ferikler
Toplanın kızlar, toplanın
Dizilin kızlar dizilin
Ağça ferikler, ince ferikler*

*Koca karılar tarladan nasıl dönerler
Hah böyle böyle dönerler.*

*Ağça ferikler, ince ferikler
Toplanın kızlar, toplanın
Dizilin kızlar dizilin
Ağça ferikler, ince ferikler*

*Delikanlılar tarlayı nasıl biçerler
Hah böyle böyle biçerler.*

*Ağça ferikler, ince ferikler
Toplanın kızlar, toplanın
Dizilin kızlar dizilin
Ağça ferikler, ince ferikler*

*Koca karılar hamuru nasıl yuğurur
Hah böyle böyle yuğurur*

*Ağça ferikler, ince ferikler
Toplanın kızlar, toplanın
Dizilin kızlar dizilin
Ağça ferikler ince ferikler*

*Koca karılar ekmeği nasıl açarlar
Hah böyle böyle açarlar.*

*Ağça ferikler, ince ferikler
Dağın kızlar dağın
Hoşca kalın misafirler,*

Köy Türküsü:

*Bir taş attım çegile
Çegilin çiğine
İpek olam sarılam
Kızların leçeğine*

*Hoy dereler dereler
Aynalı pencereler*

*Aynayı aldım baktım
Üstüme altun taktım
İşiden amin desin
Muradım aldım kalktım*

*Hoy dereler dereler
Aynalı pencereler.*

*Bu derenin huyu var
Akar gider suyu var
Olmuşum yar delisi
Bana derler huyu var*

*Hoy dereler dereler
Aynalı pencereler.*

*Bu dere baştan başa
Atıldım taştan taşta
O şinanay şalvarı
Yurtarım başta başa*

*Hoy dereler derele
Aynalı pencereler.*

*Dağa çıktım kar idi
Geri döndüm eridi
Ağam atın bağlamış
Benim atım toy idi.*

*Hoy dereler derele
Aynalı pencereler.*

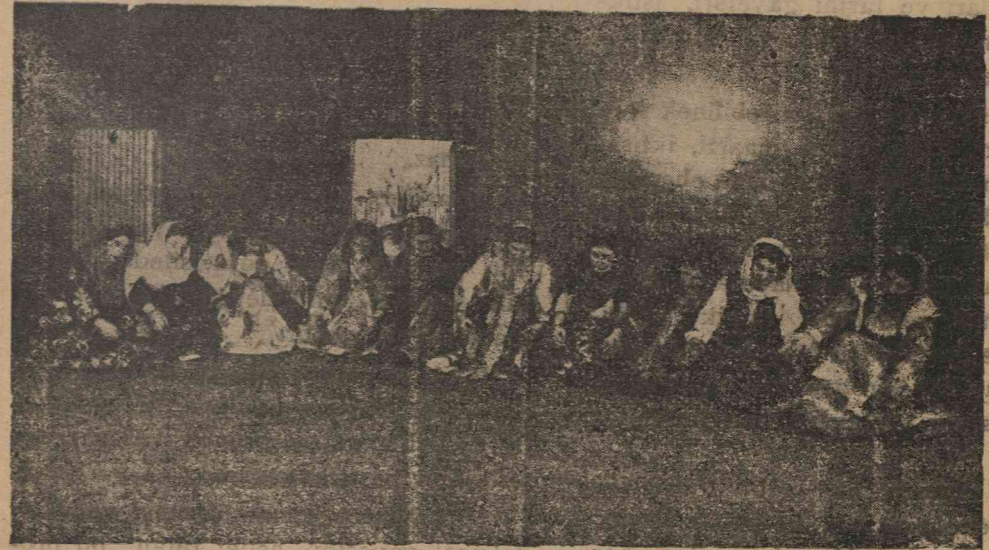
*Giderim kırağınla
Gül biçtim orağınla
Babamı gurbet almış
Ölür merakımla*

*Hoy dereler dereler
Aynalı pencereler.*

*Çoban iti taşıladı
Kız maniye başladı
Kızın o manileri
Çobanı ateşledi.*

*Hoy dereler dereler
Aynalı pencereler.*

Murat URAZ

Kadın barlorından: Ağça ferikler

Maarif Kalkınması

Bütün bir tarih boyunca, devletler daima hayat ve istikbal endişesi içinde yaşamışlardır.

Yirminci asır devletlerinin de, hayati fonksiyonları ve tarihi gayeleri, istiklallerini muhafaza etmek ve istikballelerini garanti etmektir.

Bu hususu gerçekleştirebilmek için devletlerin, daha ziyade maarif, iktisat ve millî müdafaa hizmetlerine ehemmiyet verdikleri görülmektedir. Her memlekette bu nevi âmme hizmetlerine ait, günlük çalışmalara ilâveten, sistemli ve uzun senelerde tatbik edilir, plânlar ve programlar hazırlanmaktadır. Bu plânlar ve programlar memleket kalkınmasının belkemiği mesabesinde-dir.

Hele, 19 uncu asırdanberi maarife verilen ehemmiyetin ne kadar büyük olduğu malûmdur. Maarif meselesi, her memlekette partilerin ve hükümetlerin, üzerinde hayati bir hassasiyetle durdukları ve takip ettikleri en büyük âmme hizmetidir.

Zira, bir millet için, varlığının idamesini garantileştiren, millî birliği yaratan milliyet hissine sahip olmak, vatandaşlar tarafından bütün siyasi hakları millî menfaatlere en uygun bir şekilde kullanmak ve nihayet asrın mümeyyiz vasıflarından biri olan tekniğe muvaffakiyet kazanabilmek; ancak

maarifin umumîleşmesine ve yükselmesine bağlıdır.

Bugünün ve yarının ağır şartları içinde bir milletin, var olabilmesi için kültürlü ve kuvvetli olması şarttır. Maarifini umumîleştirmeyen ve yükseltmeyen milletlerin millî birliğinden, teknik muvaffakiyetinden, siyasi hayatından ve binnetice istikbalinden emin olunamaz.

Maarifin, bir milletin içtimaî, millî ve teknik kalkınmasında oynadığı hayati ve üstün rolü dolayısıyledir ki, bütün medenî milletlerde ilk öğretim mecburiyeti vardır.

Bizde de maarif sahasında sayın Millî Şefimizin vermiş olduğu direktiflerle, ilk öğretim için, on senelik esaslı bir program hazırlanmıştır.

Maarifimizin umumîleşmesi ve yükselmesi gayesini hedef tutan bu programın tatbiki ile on sene sonra bütün şehir ve kasabalarımızda bulunan çocuklarımızla, memleketimizin nüfusunun ekseriyetini ve millî bünyemizin temelini teşkil eden köylü çocuklarımızın okuma çağında bulunanlarının yüzde yüzünün okutulması temin edilecektir.

Bu programa göre on sene zarfında bütün yurt çocuklarının okuma ihtiyacına yetecek ilkokul binaları inşa edilecek ve buralarda çalışacak elli bin öğretmen yetiştirilecektir.

Bu suretle yurtda umumî bir kültür seviyesi temin edilecek ve vatandaşların maddî ve manevî bütün sahalarda gereksinimlerine, gerekse ailelerine ve nihayet mensup oldukları milletin hayat ve istikbaline ait fayda ve kuvvetleri o nisbette artacaktır.

Devlet tarafından maarifin kalkınmasına tahsis edilmek üzere, gerek umumî bütçeden, gerekse hususî bütçelerden büyük fedakârlıklar yapılacaktır.

Dünyanın en şiddetli emniyetsizlik buhranı içinde bulunduğu bu sıralarda; devletin katlandığı büyük fedakârlıkları, yarının istiklâl ve emniyet şartlarını göz önüne alarak çocuklarımızı okullara göndermek hususunda çok kıskançlık

ve hassasiyet göstermemiz en üstün bir vatandaşlık borcumuzdur.

On sene sonra yurdun, her köşesinde, şehirlerinde, kasabalarında ve köylerinde okul çağında bulunanların okullara devam etmesi, milletimizin tarihinin, istiklâlinin ve istikbalinin garantisini artıran en zengin bir kuvvet kaynağı olacaktır.

Yaptığı istiklâl savaşıyla, bağrından yaralı vatan kurtarmasını bilen, Cumhuriyet ve inkılâplarıyla dünya milletlerinin saygısını üzerine çeken, büyük Türk milleti bu maarif dâvasında da hiç şüphe yok ki; tarihi ve üstün bir muvaffakiyet gösterecektir.

Fazıl Nalbandoğlu

Vur Davulcu !...

- Hançer barı -

Bir müddettenberi aralarında bulunduğum
Kahraman Erzurumlulara

Vur davulcu ! Belimden bu hançer böyle çıkar,
Ve böyle şakalaşır dadaşlarımla ama,
Oğlumun yüz karası olsun, vasiyyetim var :
Beş, on düşmanın kanı bulaşmazsa kanıma ..

Vur davulcu ! Kırılın, kalmasın adı, sanı :
Körelmezse bu hançer yurduma göz koyanı ...

Vur davulcu ! Dizlerim vurunca şöyle yere
Dost alkış tutar, (El) in gevşer dizinin bağı ..
Sesimi yaya yaya, göğsümü gere gere
Solu böyle gözlerim, böyle kollarım sağı ...

Vur davulcu ! Güm ... Güm ... işitsin tâ ötesi :
Davul sesi : Türk sesi, Türk sesi : Davul sesi ...

Düşman !. Hele sarıver yurdumun bir yerini,
Bir yan bak hele şöyle tokrağına, taşına,
(Ağrı) yı ok yapar da deşerim ciğerini,
Bir yumruk gibi iner (Palandöken) başına ...

Vur davulcu ! Gürlesin yeli dindiren sesin,
Ben keyfederken bile (El) i sindirsin sesin ...

Erzurum-1944.

Nazif Ben

Yarına Güven

Dizinize alıp durmadan sizi çeşitli soru yağmuruna tutan bir yavru ile konuşmanın mutluluğuna erdiniz mi?

Ona cevap yetiştirirken duyduğunuz büyük sevinci ve iç ferahlığını başka şeylerden ve onun yarattığı duyguyu herhangi bir bahtiyarlık kavramından (meftum) alabilir misiniz?

Baharın koyu yeşillikleri arasından yeşil gölgeli örtüsüne bürünmüş ve durmadan koşan bir ırmağın üzerinde cıvıldaşan kuşların meydana getirdiği bir tabiat dekoru içinde YAŞAMA KORO sunu dinlediniz mi?

Tabiatın mutluluk başlığı altında topliyarak meydana getirdiği orkestranın verdiği bu sevinç dizinizde durmadan hareketlerle kaynaşan hayat dolu taze bir menbain ta kendisi olan bir yavrunun duyurduğu sevinc kadar sizi sarar mı?

Şu anda harbin en azılı bir ölüm kudurganlığı içinde, bir dakika olsun kendimizi ve bu büyük felaketten olan uzaklığımızı düşünelim: Bu günün ağır şartları içinde dört başı düzenli bir mutluluk aktualitesine ulaşmamızın ifadesidir. Fakat, hemen şunu ilave edelim ki: bir milletin saadeti, yalnız bu günüyle ölçülmez eger, milleti ve devleti, bir fert gibi düşünürsek şu gerçeği görürüz: İnsanlar saadeti daima gelecekte aramışlardır.

Bugün, hallerinden memnun olanlar ve geleceğe ümitle bağlanmayanların hallerinde, milletçe bir çökmenin başlangıcını; geleceğinden ümidini kesenlerin de ne büyük hüsrarla yandıklarını tarihin sahifelerini dolduran birer gerçek olduğunu yine tarihten öğrenmekteyiz.

Her türlü yoksulluklar, zorluklar içinde bu günü düşünmekle beraber geleceğide ihmal edemeyiz. Bütün bir inançla, imanla geleceğe büyük bir ümitle bağlanıyoruz. Fertlerin saadet telâkisinde azımsanmayan bir rolü olan (ÜMİT) milletlerin yaşama anlamında da aynı büyük rolü yaptığını ve milletlerin bu ruhla ancak, içinde yaşadıkları zamanı sevince çevirebildiklerini ulusal ve ruhsal bir olay olarak kabul ediyoruz.

O halde; bugünün sıkıntılarını, yoksulluklarını ve her türlü yaşama noksanlarını yudum, yudum içerken bile içimizden bir sevincin bizi, hayata bağladığını milletçe, devletçe ve ailece nihayet fert, fert duymaktayız. Bu sevinç ve iç ferahlığı ümitlerle dolu olan yarınlarımızdır...

Yarın için güveni ulusal hayatımızın yerinde alınan kararlarında gördükçe bu kararların hemen arkasından tatbik sahasına çıkışını yalnız devletten beklemek, tek taraflı kalmak, muvafakiyete giden yolu uzatmış olacağını memleket münevverlerinin bu kararların arkasında bir irade hastalığı olan (l'aboulie) ler gibi kendine güvenememek şeklinde doğan zarar kadar; her şeyde kendi şahsını memleketin düşünce ve kararlarında göstererek nihayetinde hep hüsrarla sona eren bir çekingelik ve yerinde olmiyan hareketlerle kıvrılan yine iradesiz (paraboulie) ler gibi kalmakta istemiyoruz.

Ulusal, bilinçli (şuurlu) ve iradeli bir münevverden kelimenin tam manasile gerekli bir hareket bekliyoruz. Bu hareket memleket adına ve Türklüğün büyüklüğü ile aynı değerde bir hareket olsun. Şu anda; yarını sağlayan bir

(İlk öğretim) davamız var. Yurdumuzun ve milletimizin geleceğini bu davanın içinde görüyoruz. Büyük ve MİLLİ ŞEF bu davanın da kazanılacağına işaret ederek el koydular. Her işaret edip el koyduğu problemlerin çözülmesi gibi.. Bu ulusal dava da aynı sonuçla tarihe mal olacak EBEDİ ŞEFİN bizlere emanet ettiği vediaıyı şimdi elimizde tutuyoruz. Bu emaneti yarına yine bizler vereceğiz.

İlk okullarımızda cıvıldaşarak yetişen küçüklerin arasında yarının Kemallerini, İsmetlerini, Fevzilerini büyütüyoruz. Şimdi onlara karışmıyan daha nice Kemaller, nice İsmetler ve nice Fevziler var. İşte büyük vazifemiz: Bunları memleket alanında büyük vazifeleriyle iş başına getirmek için bu günden onların hepsini okullara yöneltmemizle olacak. Yarınlarımızı temsil hakkını alacakların okumasını, istemek onları okumağa teşvik etmek kadar, onlara okul bulmak, öğretmen bulmak bizlerin ve bizlerle beraber devletin vazifesi oluyor. Devlet aldığı büyük kararların tatbikini gerçekleştirerek köysüz ve öğretmensiz okul bırakmağa and etti. Bu büyük davanın emin adımlarla ilerliyerek başarıyla, bunu da sonuçlandıracağını önümüzdeki senelerde görmüş olacağız. Bu sevinçle, yarına güvenimiz bir kat daha artıyor.

Burada acı bir gerçeği de Devletim ve milletim için faydalı bulduğundan arzetmeden geçemiyorum: Geçen sene başında Erzurum merkez köyleriyle birlikte ilkokula devam eden öğrencilerin toplamı (2273) çü kız ve 5195 i erkek ve bütünüyle 7462 öğrenci iken aynı senenin sonunda sınıf geçip okula devam eden öğrencilerin toplamı ise (1003) çü kız ve (2723) çü erkek olarak hepsi (3725) çocuk ediyorki bu sonuç büyük davada görülen acı bir gerçeğin yürekler sızlatan bir tarafıdır. Okula devam edemeyip sınıf

kalan bu hal sene başındaki durumun % 50 sini gösterir. Burada, çocuk anne ve babalarına büyük ve ulusal bir vazife yükleniyor. Her ne şekilde olursa olsun; devlet kasasından yarınımızı sağlamak için harcanan paraya karşı ilgisiz kalmak yarınımızı sağlayacak olan yolu uzatmak olacaktır. Hele kız çocuklarımızın ilk öğrenimi tamamlamaları hususunda gösterilen kayıtsızlık, yine her ne sebepten olursa olsun kat'iyen af edilemez. Devlet, teker, teker devamsızlığın türlü sebeplerini araştırdı ve araştırıyor da... Gönül isterki iyi meyvaların çiçeklerini şimdiden belirlen umutlu (4274] sayılı kanunun öğrenci devam müeyyideleri şehirlerimiz içinde tatbik edilebilsin...

Büyük ve ulusal (İlk öğretim) davamızın tath ve olgun meyvalarını müjdeleyen gelişimini de söylemeyi yine vazife biliyorum: en kenar ve en küçük bir köyde yavrusunun okutulması için devletçe sarf edilen emeğin değerini ve yarının önemini bilinçli olarak anlayan köylümüz; köyünün eğitimine, Gezici baş öğretmenine, köyüne kadar gelen genç müfettişine hep aynı şeyi soruyor:

Oğul, çocuğun sabahtan öyleye kadar okulda okutup sonra bize gönderiyorsun ne olur? akşama kadar okulda kalsın. Çocuğum için de, devletim ve milletim içinde daha iyi olmaz mı?

Cevabını ben veriyorum: Elbette daha iyi olur. Artık gönlün rahat olsun İyi niyetinin ve geleceğe ait yüksek duygularına ve asil büyüklüğüne boyun eyiyorum. Yarına, yurdumun yarınına güveniyorum.

Erzurum Öğretmen okulu
Eğit bilim öğretmeni

Ulvi Dağhoğlu

Modern Şiir Cereyanları

Modern şiir cereyanları hakkında Halkevinde yaptığım kısa musahabeyi, ufak bir makale halinde « Erzurum » a yazmamı söyledikleri zaman, Halkevi Reisine derhal muvafakat cevabını vermiştim. Fakat elime kalemi aldıktan sonra, bu mevzuun böyle birkaç sayfalık bir makaleye sığacağına imkân göremedim. Bununla beraber, uzun uzadıya misallere ve tafsilâta geçmeden mücmel bir fikir vermeyi de pek güç görmedim.

Modern şiir cereyanları, her şeyden evvel modern resim cereyanlarının şiire intikal edişinden ibarettir. Bu itibarla, modern resim cereyanlarının esaslarına daha çok cümleler ayıracağız. Bu cereyanlar esasta hemen hemen bir oldukları halde daha çok dört gurupta ve dört isim altında görülür: Sürrealizm, fütürizm, kübizm, dadaizm.

Sürrealizm: Sürrealizm, Freudizmin (libido) ve (refoulement) ları üzerine müesses yıkıcı nazariyesi üzerinde yükselen ve tedai zincirleri ile tahteşuurun şiirini vermek isteyen bir araştırmanın ismidir. (Les Mamelles Triesias) muharriri Guillaume Apollinaire tarafından (tabir caizse) tedvin edilen bu meslek, Andre Breton'un (Manifeste du Surrealisme) i ile ortaya kuvvetli bir cereyan halinde çıkmış ve günümüze kadar taraftar bulabilmiştir. Sürrealizm, henüz tahteşuurdan şura

çıkmamış temayüllerin nüve halinde yakalanarak şura çıkarılması demektir ki daha ziyade psikolojik bir otomatizm ile, yâni tedâi ile elde edilir. İşte bu kıkırdak halindeki temayüllerin bizde bırakacağı estetik haz sürrealizmin gayesidir. Andre Breton (Manifeste du Surrealisme) in 46 ıncı sayfasında Sürrealizmi şöyle tarif eder: (Sürrealizm; ister lâkırdı, ister yazı, ister başka bir şekil ile tefekkürün hakiki faaliyetini tesbit eden psikolojik bir otomatizmdir. Tefekkürün; bedîi ve ahlâki endişeden, aklî ve mantıkî kontrolden kurtuluşudur.) Bu cereyanın bizdeki mümessilleri olarak Orhan Veli ve arkadaşlarını saymak icap eder.

Fütürizm: Edebî fütürizm, resim fütürizminden hemen hemen pek farksızdır ve her ikisi de kübizmin devamından ibarettir. Dış âlemin evvelâ göze, daha sonra hisse hitabeden dinamizmini tuvaline geçiren Gino Severini, hareketleri tesbit için şekilleri parçalamak veya bu dış şekillerin yanına manevî bağları da sıkıştırmak lâzımdır diyordu. Ve bu tavsiyeyi öne sürerken (Resim, fotoğraf objektifi değildir. Ona düşünce ve filozofi de karışmalıdır.) diyordu. Dinamizni, makineyi ve zamanın baş döndürücü süratini şiire sokmak isteyen Marinetti, işte bu düşünce ile evvelâ edebî fütürizmi kurmuş ve manifestler neşretmeye başla

mişti. Bir aralık İstanbul'a bile gelen Marinetti, bizzat konferanslar vermekten ve şiirler okumaktan bile çekinmiyordu. Avrupada Marinetti, Severini ve Dülgueroff gibi kuvvetli taraftarlar bulan fütürizmin, bizdeki ilk ve son mümessili Nazım Hikmet'tir.

Kübizm: Resimdeki empresyonizmin tam bir aksülâmeli olarak meydana çıkmıştır. Çünkü kübizm, hacimlerin şişirilmiş, mübalağalandırılmış bir şekilde resmedilmesini ister. Halbuki empresyonizm, süjenin muayyen bir ışık altındaki görünüşünü istihdaf eder. Empresyonist bir göz; aynı süjenin bir gün içinde nâmütenahi adette ve başka başka tabloları yapılabileceğine inandığı halde; kübist bir göz; mevzunun değişmez bir tek resmi yapabileceği kanaatinde dir. Ve onlara göre meselâ bir masa resmedilirken tuval üzerinde üç buudun üçünü de göstermek icap eder. Gölgeden daha ziyade çizgiye ön planda vazife ayıran, ve bir şeyin muhtelif cephelerini bir yerde ve bir defada göstermek istiyen resim kübizmini, edebiyata sokan yine Guillaume Apollinaire'dir. Resimdeki asıl kübizmi ise, anlattığımız şekilde formüle eden ressam meşhur Claude Monet'dir. Kübizmin biz de henüz bir nümunesini görmek mümkün değildir. Ercüment Behzat Lâv'ın bazı şiirlerinde kübizmi hatırlatan pasajlar görülürse de, bunlar daha ziyade sürrealist şiirlerdir.

Dadaizm: Bu cereyanların en manasız veya en manasız şüphesiz ki dadaizmdir. Harbi umumî gençliğinin kararsız, ümitsiz, ve anarşi içindeki haleti ruhiyesini temsil etmesi itibariyle karakteristik olan dadaizm; her şeyi inkâr eden mantıksız bir çılgılık olması itiba-

rile de insanı kararsız bir hercümerce sürükler. Her şeyi inkarla ortaya çıkan dadaizmin en bariz vasfı, devrin anarşisine karşı çekilmiş bir felsefi hiciv bayrağı olmasıdır. Onlar; biz her şeyi yıkacağız, her şeyi hiçliğe inkılâp ettireceğiz diyorlardı. Bu temayülün başında gelen Polonyalı Tristan Tzara, (La premiere avonture celeste de Mr. Antipyrine) ve (Vingt cinq Poemes) isimli eserleriyle ortaya bu ümitsiz hicvin en tipik nünunelerini vermiştir. Dadaizmin bizdeki tesirlerini Mümtaz Zekinin ve Asaf Hâlet Çelebinin bazı şiirlerinde görmek kabildir.

Ancak bir fantazi olarak bakılabilecek, veya Büyük Harbin edebiyat üzerindeki menfi tesirleri olarak görülebilecek bu cereyanlardan, bugün edebiyatta ancak sürrealizm ayakdadır. O da hiç bir zaman tam bir kuvvet olarak büyük kütleleri ardına toplamış görünmüyor. Resimde bile son zamanlarda görülen (klâsizm dönüş) temayülleri bu cereyanların birer fantezi olduklarını daha iyi hissettiriyor. Meselâ «Kübizm» tabirinin, açılan bir lûgat kitabının yapraklarından birine batırılan lâalettayin bir bıçak darbesi ile meydana çıktığını düşünmek bile bu cereyanların ne kadar sebepsiz ve ne kadar tesadüf kurbanı olduklarını meydana çıkarır. (Dada) kelimesine saplanan bıçak nasıl bir dadaizm mesleğini meydana getirmişse; kübizm de, meşhur bir ressamın her hangi bir tablo karşısında duyduğu hayreti ifade ederken çıkardığı (ne kadar da küb - mikâp şeyler) cümlesinden doğmuştur.

M. Sami Onat

AĞAÇ VE ORMAN'IN Erzurum için değeri

Uzun zaman için için kaynaşan hazırlık gayretlerinin birkaç haftadır iş ve eser haline geçmekte olduğunu gördüğümüz « Erzurumu ağaçlandırma konusu, en gencinden en yaşısına kadar bütün Erzurumluları içten saran en önemli ve aktüel bir mevzu haline gelmiştir.

Geçmiş yıllar içinde zaman zaman, birbirinden üstün birer ciddiyet ve ehemmiyetle ele alınmış ve bu uğurda büyük gayret ve emekler harcanmış olduğu halde bugüne canlı bir eseri intikal etmemiş olan eski teşebbüslerin, hepsinden geniş bir azim ve önemle bugün yeni baştan ele alınmasının Erzurumlularda yarattığı bu yekpare ilgi ve heyecan, muhakkak ki, bu davanın tahakkuku zorluğuna olan inançtan ziyade, onun yurt için sonsuz ehemmiyet ve faydalarına doğan kuvvetli ve müşterek bir imanın ifadesidir.

* * *
Güneş altında bir kaya gibi parlayan çıplak Erzurum yaylasında kendimize yaraşır zümrüt gibi yeşil, zengin ve mesut bir yurt yaratmanın sabırsızlığıyla yanan «Erzurum Halkevi dergisi» sayfalarında, ağaç ve ormanın faydalarına kısaca temas etmeği; bu mevzuun son günlerde sık sık tekrarlanmış olmasına rağmen faydalı ve yerinde bulmaktayım:

1) Ağaç ve ormandan tamamiyle mahrum olduğunu, bazı istisnalarından korkmayarak tereddütsüzce söyleyebileceğimiz Erzurumda, köylü ve şehirli bütün halkın en büyük derdi «Yakacak sıkıntısı»dır. Uzun süren ve pek şiddetli soğuklarla bizi mustarip eden kış boyunca, biraz olsun ısınabilmek için umumiyetle hayvan gübrelere harcarak tezек yakıyor ve tezек dumanlarıyla kanlanan ve kızaran gözlerimizin aylarca katlandığı acıya karşılık gübresiz kalan, kuvvetsiz düşen talalarımızdan tohum ve emeğimizi güçlkle karşılayabilen birkaç avuç mahsul alabilerek boynumuzu bükmek zorunda kalıyoruz.

Erzurum çiftçisini, emeğinin karşılığını alabilecek duruma ulaştırma imkânlarının en başında gübre, bunun için de gübrelerin başka maksatla kullanılmasını önleyecek tedbirler, yani orman ve ağaçlık tesisi gelmektedir.

2) Orman ve ağacı olmayan Erzurumda yapılarımız, çeşitli ziraat aletlerimiz, en ziyade ihtiyaç duyduğumuz eşya için gerekli keresteyi temin yolunda çekilen sıkıntılar malumdur. Bugünün taşıma zorlukları ile karşılaşmayacağımızı düşünebileceğimiz «Yarın»ımızda bile, bu ihtiyacımızı karşılamak için uzak veya yakın yerlerden getirilecek keresteler için yerindeki

değerinin bir misli masraf ödemek zorunda kalacağımızı kabul etmeliyiz. İnsanları medeniyet, refah ve zenginliğe götüren vasıtaların başlıcalarından biri olan kereste, yakacak kadar ve belki de ondan daha ileri ve zaruri bir ihtiyacımızdır.

3) Ağaç ve ormanın kuru ve sert iklimleri yumuşak ve yağışlı iklimlere çevirmesi sebeplerini birer birer sayıp anlatmağa lüzum görmeyerek sadece ağacın «Rahmet kaynağı», ormanın «Su hazinesi» olduğunu söylemekle iktifa edeceğim. Orman bölgelerine yağın düzenli yağmurlara bakarak «Ağaç yağışlı yerlerde yetişir» diyenlere «Yağmur, ağaç ve ormanı bol olan yerlere yağar!» demek te aynı derecede kuvvetli bir cevap olur.

4) Kızgın yaz güneşi altında dudaklarını serinletecek tesisini gizlemek için tarlası kenarında bir kuru yaprak bile bulamayan köylü, şehirde taş ve toprak, damlarda birer tutam kuru ot görmekten gözü ve gönlü burkulan şehirli; gözünün, gönlünün ve vücudunun güzellik, ferahlık ve sağlığa duyduğu hasreti gidermek için şurada burda nasılsa dik kalmış bir kuru ka-

vağın dibine yapışarak «Sayfiye safası» komedisi oynamak zorunda kalıyor. Bedii, ruhî ve sıhhi ihtiyaçlarımızın en başında tabiatın en tabii ve en kudretli süsü, güzelliği ve sağlığı olan orman ve ağaç yeşilliğini görmek, onun güzelliğine doymak, onun tertemiz ve dinçlik veren havasını bol bol teneffüs edebilmek arzusu gelir.

5) Orman, bütün bu faydalarile beraber, içinde çeşit çeşit ve sürü sürü av hayvanlarını barındıran ayrı ve başlı başına bir zenginlik kaynağıdır.

* * *
İşte, birbirine bağlı netice ve tesirlerle iktisadî, içtimaî, sıhhi ve kültürel hayatımızı kuşatan orman ve ağaçların faydalarına olan imanın bigün taptaze bir heyecanla bütün Erzurumu sarsmış olduğunu görmemizden doğan kanaate dayanarak bu son hamlenin bizleri hedefimize aksatmadan ulaştırabileceğine candan inanıyoruz.

Tarik Rona
Erzurum Ziraat müdürü

ASKER

Ne zaman yurdumun ufkuna bir gün,
Karanlık çukdiyse, parladı süngün.
Süngü ile ırkına şan salan Asker!

* * *
Zaferler yaratan binlerce cengin
Bayrağa sunduğun, o kızıl rengin,
Asil kanındandır kahraman Asker!

* * *
Başın göklerde, kanın toprakta,
Ben sana aşıkım, sendenim hatta..
Varlığın yoluna armağan Asker!

Şahap İnci

SARHOŞLUK

—Adli tip bakımından—

Sarhoşluk ve sarhoşluğu doğuran içkiler bir çok bakımlardan incelenmeğe değer. İçkinin insan uzuvları üzerindeki tahripleri ve içtimai zararları ise gerçekten düşündürücü ve üzücü bir mahiyet arz etmektedir. Bütün bunların tetkikini başkabir zamana bırakarak şimdilik yazımızın başlığına uygun düşecek şekilde bir konuyu incelemiş olacağız.

Sarhoşluk :

Sarhoşluğu Alkol ile zehirlenme neticesi husule gelen akli ve hareki bir muvazenesizliktir diye tarif edebiliriz. Had ve müzmin olarak iki şekile ayrılır.

1 = Had şekil

Alkolün beyin kabuğundaki merkezlerle tesir etmesiyle şahsı esip savurmağa, vurup kırmağa, bağırıp çağırmağa ve nihayet içtimai kayıtları tanımamağa meylettiren şekildir.

Bu teharrükiyet hali çok sürmeden ya derin bir uykuya tehayyül eder ve yahutta daha evvel acı bir vakaya sebebiyet vermekle zabitanın müdahalesiyle sona ermiş bulunnur. Sarhoşluğu bu bu şekline bilhassa bayram ve tatil günlerinde rastlanılır.

2 — Müzmin şekil

Önemli bir arıza göstermeden oldukça hatırı sayılır ölçüde fakat yıllarca içki kullanma neticesi teessüs eder. Müzmin

alkoliklerde hemen her zaman Dispepsi iştahsızlık sabah kusmaları vardır.

Zamanla ellerde titreme gözükür. Akali ve asabi durum bozulur iç uzuvlarda ağır teşevvüşlerin tezahürüyle daha başka arazlar göze çarpabilir.

Müzmin alkolikler haşin, hiddetli, evhamlıdır. Ve cinayete son derece müsteit bulunurlar. Fakat bunlarda görülen en önemli hal, bilhassa karakter alanındaki değişikliktir.

Vakıa çıkarmaya, karıya kıza sarkıntılık yapmağa, hırsızlık etmeğe vazifede kusur işlemeğe ilk sebebiyet veren hep bu karakter değişikliğidir.

3 — Sarhoşluğun daha doğrusu alkolikliğin bu iki şekliinden başak hakiki bir akıl hastalığı arazi ve daha açık bir tabirle alkol ueliliklerine müncer olan şekilleri de vardır,

Sarhoşlar tarafından gösterilen taşkınlıklarla alkoliklerde görülen arızaların içilen içki ile mutenasip olduğu zannedilmemelidir. Bazen pek az içki kullanmakla ağır sarhoşluk tabloları gösterenler olduğu gibi, yıllarca yüksek ölçüde alkol aldığı halde önemli bir arıza göstermiyenler de vardır.

Demekki zehirlenmenin derecesi, içilen içkinin miktarına tabi olmayıp daha çok sinir sisteminin, Mide, Karaciğer Böbrek ilh. gibi iç uzuvların durumuna ve dayanıklılığına bağlı kalıyor.

Burada tekrarlanacak ve tebarüz ettirilecek bir cihet te, Alkol veya daha umumi tabirle İspirto zehirinin Morfin, Kokain gibi zehirlerin uyuşturucu olan tesirlerine mukabil daha münebbih olan bir tesire malik bulunmasıdır.

Bu bakımdandır ki Morfinoman, Kokainonların ekseriya başkalarının tahrik ve teşvikile suç işlemelerine veya başka kimselerle suç ortağı olmalarına ve yahutta ihmal ve teseyyüp dolayısıyla hadise zuhuruna sebebiyet vermelerine mukabil, hissi ve hareki bir canlılık ve bir muvazenesilik içerisinde bulunan sarhoşların doğrudan doğruya ve bazanda en basit bir sebeple her hangi bir vakaya veya bir cinayete sebebiyet vermeleri varıttır.

Sarhoşların ceza ehliyeti :

İçki kullanmak bir suç sayılmamakla beraber sarhoşluk menedilmiş bulunmaktır. Binaenaleyh her ne şekilde tezahür etmiş olursa olsun sarhoşluk ve sarhoşluk neticesi işlenen suçlar kanuni bir mzaereti mucip olmayacaktır.

Sarhoşlardan gayri ihtiyarı ve arızı olarak (yanlışlık ve dalgınlıkla içmek veyahut şaka olarak başkaları tarafından içirilmek suretiyle) sarhoş olanlarla hakiki bir alkol deliliği arazi gösterenler hariç tutulursa geri kalan bütün sarhoşların cezaî mesuliyetlerinin tam ve mükemmel olacağını kaydedebiliriz.

Suç işlediği zaman şuur ve hareketinin serbestisini ihlal edecek surette yani Türk ceza kanununun 46 ıncı maddesindeki akli halette bulunduğu ve sözü geçen kanunun 47 ınci maddesile mes'uliyetinin kâmilten kaldılmayıp önemli bir derecede azaltılabileceğini işaret eden mezkûr ceza kanununun 48 ci maddesi ihtiyarı sarhoşluk halinde işlenen suçları bu madde hükmünden hariç tutmuş olmakla sarhoşların ceza ehliyetini bilhassa belirtmiş bulunmaktadır.

Sarhoşların cezaları :

Sarhoşların cezalanmaları daha çok sarhoşluklarının derecelerine ve devamlı surette kullandıkları içkinin tevliit ettiği arazlara göre yani bir bakımdan bahsın baş taraflarında belirttiğimiz şekillere uygun olarak teayyün edecektir.

Eakat burada o şekilleri olduğu gibi daha çok kanunda ifade edildiği surette kabul ederek üzerinde durmaklığımız icabediyor. Binaenaleyh bir fikir vermek üzere kanundan alacağımız sarhoşluk şekilleri belli başlı olarak şu cümlelerde toplayabiliriz.

Bunlar ya umumî yerlerde halkın rahatını bozacak ve rezalet çıkartacak derecede veya başkasına tecavüz edecek ve umumun istirahatını bozacak kadar sarhoş olmak ve birde sarhoşluğu iptilâ derecesine vardırırmış bulunmaktan ibarettir.

Mahaza bu şekiller ne olursa olsun kanun bilhassa neticelerinden dahi sarfinazar ederek âsarî gizlenmiyecek derecede yani unsurları mevent olan sarhoşluğu tecziyeyi mucip bir suç saymaktadır.

Demekki sarhoşların tecziyeleri sadece suç işledikleri hallere münhasır kalmıyor. Bu hareketin doğruluk ve isabetine ise işaret emeğe esasen lüzum yoktur. Zira görünüşte pek sakin ve zararsız bir hal takınan sarhoşun biraz sonra umulmadık bir şekilde çıgrından çıkarak döğüşe cekişe, darp ve cehre ve nihayet cinayetlere sebebiyet vermeceğini kim tahmin edebilir ?

Sarhoşlar göstereceği vaziyete göre umumiyetle Türk ceza kanununun 571, 572, 573 cü maddeleri uyarınca cezaya çarpılmış olacaklardır. Bunlardan ummun girebileceği yerlerde halkın rahatını bozacak ve rezalet çıkartacak surette görülenler ve aynı zamanda âşikâr bir halde sarhoş olarak yakalananlar sözü geçen ceza kanununun 521 inci

maddesi uyarınca 15 güne kadar hafif hapis veya 15 liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar.

Aşikâr surette sarhoş olupta başkasına tecaüzda bulunan ve umumun istirahatını bozanlar 572 inci madde gereğince iki aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Sarhoşluğu itiyat derecesine vardırırlar (iki defa mahûm olduktan sonra aynı fiili tekrar işleyenler itiyat edinmiş sayılırlar) keza sözü geçen madde

uyarınca 90 günden aşağı olmamak üzere hafif hapse mahkûm olurlar.

Sarhoşlukta itiyadı ibdila derecesine varmış olanların 573 üncü madde uyarınca salahları tibben tebeyyün edinceye kadar ve fakat altı aydan aşağı olmak şartıyla bir hastahanedede tevkif ve tedavilerine hükmolunur.

Dr. Zeki Başar
Pınarbaşı Hükûmet Tabibi

SAADET

**Bir zümrüdü ankanım üstünde uçuyorum.
Yükseldiğim semada ne bulut, ne rüzgâr var.
Yedi renkle işlenmiş, ışıklı, nurlu yolum.**

* *

**Efsaneler beldesi açdı kapılarını,
Giriyorum bir masal sarayının içine.
Güneş bir köle gibi öpüyor ayağı mı...**

* *

**Yıldızlardan Bilenmiş bir tahta yürüyorum.
Alnımda bir sevdanın solmayacak çelengi,
Periler ülkesinde saltanat sürüyorum:..**

Baha Karatay

Hikâye:

BAHAR GELİNCE

Güzel günlerin geldiği, top-
rağın canlanıp yeşerdiği, ha-
vadaki kokulu sıcaklığı vü-
cumuzu okşadığı, göğsümüze dolduğu,
ta kalbe nufuz eder gibi olduğu za-
man, belirsiz saadetlerin şüpheli arzu-
larını koşmak, rastgele dolaşmak, ma-
cera aramak, hülâsa ilkbaharı içmek iste-
ğini duyarız.

Bu yıl, kış çok şiddetli geçtiğinden
açılıp serpilme ihtiyacı, Mayıs ayında
beni saran bir sarhoşluk, kabına sığmı-
yan bir usare fışkırması gibi oldu.

Bir sabah uyanışında, pencereden
komşu evlerin üstünde sonsuz mavi gök
örtüsünün güneşle tutuşmuş olduğunu
gördüm. Pencerelere asılı kafeslerde ka-
naryalar durmadan ötüşüyorlardı. Hiz-
metçi kadınlar evin her katında şarkı
söylüyorlardı. Caddeden şen bir gürül-
tü yükseliyordu. Ben de neşeli bir ruh-
la herhangi bir tarafa savuşmak için
çıktım.

Rastlanılan kimseler hep gülümsi-
yorlardı. Her tarafta, yeni gelen ilk-
baharın sıcak ışıkları altında bir saadet
havası esiyordu. Adeta şehrin üstüne
yayılmış bir aşk meltemi vardı. Sabah
tuvaleti ile geçen kadınlar, gözlerinde-
ki gizli şefkat ve hareketlerindeki yu-
muşak eda ile kalbimi sızlatıyorlardı.

Nasıl ve ne sebeple olduğunu bil-
meksizin sen (Seine) nehrinin kenarına
kadar geldim. Vapurlar Sresne'e doğ-

ru akıyordu. Birden, içime korulukta
dolaşmak arzusu doğdu.

La Mouche köprüsü yolcularla do-
luydu. Çünkü günün ilk ışıkları insanı
istemiye istemiye evinden çıkarır, her-
kes harekete geçer, gider gelir ve ya-
kınındaki ile konuşur.

Benim de yakınımda küçük bir kız
vardı; tam bir parisli zarafeti şakakla-
rında bukleler yapan saçları altındaki
mini mini kumral bir baş ile, işçi ol-
duğunu tahmin ettiğim küçük bir kız.
Kıvırcık bir ışığa benzeyen saçlar ku-
laklara kadar iniyor. enseye kadar uza-
nıyor, rüzgârda dalgalanıyor, sonra da-
ha aşağıda, insanın zor görebileceği ve
öpmek için kendisini zor zaptedece-
ği kadar ince, hafif, kumral bir tüy ha-
line inkilâb ediyor.

Bakışlarımın ısrarına dayanamıyarak
başını bana doğru çevirdi, sonra birden
bire indirdi.

Sakin ırmak gittikçe genişliyordu.
Sıcak bir sükunet havada dolaşiyor ve
boşluğu adeta bir hayat gürültüsü dol-
duruyordu.

Yakınımdaki kız gözlerini kaldırı-
dı. Bu defa ona devamlı olarak bak-
tığım için tebessüm etmekten kendisi-
ni alamadı. Bu vazivette okadar dilber-
di ki, kaçıcı bakışlarında şimdiye ka-
dar bilip tanımadığım binlerce şey sez-
dim. Orada meçhul derinlikler, şefkat-

İerin bütün sihrini, tahayyül ettiğimiz bütün şiiri ve durmadan aradığımız saadeti gördüm O zaman kollarımı açmak, onu herhangi bir tarafa götürerek kulağına aşk sözlerinin tatlı müziğini fısıldamak arzusunu duyuyordum.

Tam ona yaklaşacağım ve konuşmaya başlayacağım sırada birisi omuzuma dokundu. Şaşkın bir vaziyette döndüm ve bunun, kederli bir tavırla bana bakan, orta yaşlı, tabii kıyafetli bir adam olduğunu gördüm.

«Sizinle görüşmek istiyorum» Dedi.

Suratımı buruşturdum. O bunu fark etmiş olacak ki:

— Ama mühim bir şey için. Dedi

Kalktım ve vapurun diğer ucuna kadar onu takibettim.

— «Dostum diye söze başladı, soğuk, yağmuru ve karı ile kış yaklaştığı vakit doktorunuz size hergün «ayaklarınızı sıcak tutunuz, soğuktan, nezleden bronşitten zatülcenpten kendinizi koruyunuz!» der ve o zaman bin türlü tedbir alırsınız, fanilalar, kalın pardesüler kaba ayakkabılar giyersiniz, gene bütün bunlar sizin iki ayı yatakta geçirmenize mani olamaz. Fakat, yaprakları, çiçekleri, sıcak ve yumuşatıcı havası tarlaların hoş kokusu ile ilkbahar geldiği vakit hiçbir kimse gelerek size;» Bayım, aşktan sakınınız. O her tarafta pusu kurmuştur. Her köşede sizi gözetiyor. Bütün hilekârlıkları gerilmiş, bütün silâhları bilenmiş, bütün ihaneti hazırlanmıştır. Aşktan sakınınız. Kendinizi aşktan koruyunuz, O nezleden, bronşitten, zatülcenpten daha tehlikelidir? O affetmez ve herkese tamir edilmez budalalıklar işletir.» Demez.

Evet dostum, keşke hükümet her sene duvarlara «Ey Fransızlar, ilkbahar geliyor, kendinizi aşktan koruyunuz!» diye ilânlar yapılırsa idi. Mademki Hükümet bunu yapmıyor, ben o vazifeyi göreceğim ve bunun için size «Aşktan sakınınız!» diyorum.

O sizi yakalamak üzredir. Tıpkı Rusyada burnundan donmaya başlayan bir yolcunun akibeti haber verildiği gibi senin de tehlikede olduğunu ihtar etmeyi bir vazife biliyorum.

Bu garip adamın karşısında donakalmıştım. Ciddi bir tavırla: «Bana siz kendinize ait olmıyan şeylere karışıyorsunuz gibi geliyor.» Dostum. Dedim.

Sert bir hareket yaptı ve cevap verdi: Ey dostum, bir adamın boğulmak üzere olduğunu göreyimde onu kendi haline bırakayım öyle mi? Kulak veriniz ve başımdan geçenleri dinleyiniz; o zaman niçin sizinle böyle konuştuğumu anlıyacaksınız.

Geçen yıl tam bu sıralar idi. Fakat önce size bahriye nezaretinde bir memur olduğumu ve orada şeflerimizin, âmirlerimizin bize tayfalar gibi muamele etmek için kitabet vazifesi rütbelelerini çok ciddiye aldıklarını söylemeliyim. Neyse geçiyorum. Büromdan kırangıçların uçtuğu masmavi bir sema parçasını görür ve kara kartonlarımın arasında oynamak arzusunu duyardım.

Serbest kalma isteğim o derece büyüdü ki bütün nefretime rağmen maymun suratlı şefimi arayıp buldum. O daima kani beynine sıçramış, huysuzun biri idi. Hasta olduğumu söyledim. Bana burnunun ucundan baktı ve hastalığınıza inanmıyorum efendi, bununla beraber haydi savuşun. Fakat bir Lüronun sizin gibi memurlarla idare edileceğini sizde tahmin edemezsiniz sanırım.» dedi.

«Ben sıvıştım ve Lâ Seine'e vardım. Hava tıpkı bugünkü gibiydi. Saint Cloud'da bir gezinti yapmak için la Mguche'a bindim. Ah dostum, keşke şefim bana izin vermemiş olsaydı.

«Cünesin altında adeta açılıyor gibiydim. Herşeyi seviyordum. Ne olursa olsun her şeyi kucaklamak istiyordum. İşte bu tuzakı hazırlıyan aşktı.»

Birden Trocadere'da küçük bir pa-

ket ile genç bir kız bindi ve tam karşısında oturdu.

«Güzeldi, hakikaten güzeldi dostum. Fakat ne kadar tuhaftır; ilkbaharın başlangıcında havaların tatlı olduğu bu sırada kadınlar insana her zamankinden daha hoş görünürler. Onlarda o zaman qir mahmurluk, bir sihir, bilmediğim bir hususiyet vardır. Bu hal avnen peynirden sonra içilen şarap lezzetini verir.

«Ben ora bakıyordum, oda bana bakıyordu fakat tıpkı sizin biraz evvel yaptığınız gibi ara sıra Nihayet bakışmadan cüret alarak konuşmaya teşebbüs edecek kadar tanıştığımıza kani oldum ve konuştum. Cevap verdi. Herkes gibi oda nazikti. Beni mestediordu sayın dostum.

«Saint-Cloud'da indi; onu takibettim. Bir siparişi teslim edeceği anlaşılıyordu. Tekrar görüldüğü vakit vapur neredevse hareket edecekti. Onun yanına doğru yürüdüm. Havanın tatlılığı her ikimizde göğüs geçirtiyordu.

«Simdi korulukta hava ne kadar güzeldir «dedim».

«Oh, evet!» diye cevap verdi.

— Orada bir gezinti yapmayı rica etsem kabul eder misiniz matmazel?

Adeta değerini anlamak istiyormuş gibi alttan bir göz atarak beni süzdü. Ve biraz teretdüt ettikten sonra kabul etti. Az sonra Kendimizi vanyana ağaçların ortasında bulduk. Henüz açılmaya başlayan yaprakların altında, uzun, sık verni gibi mücellâ otlar güneşin ışıklarına gark olmuş ve bizim gibi sevisen, küçük hayvanlarla dolu idi. Her tarafta kuşların şarkıları işitiliyordu. O vakit arkadaşım hava ve kırın kokulu tebahhuratından sarhoş olarak sıçramaya koşmaya başladı. Bende onun gibi yaparak arkasından koşuyordum. Arasıra insanın hayvan olası geliyor dostum.

Sonra kendinden geçercesine bir çok şarkılar, opera havaları, Mussette

şarkısı söylemeye başladı. Mussette şarkısı! bana o vakit ne kadar şairane gelmişti. Adeta ağlıyordum. Oh bütün bunlar kafamızı karıştıran beyhude şeyler. Sözüme inanınız, kat'iyyen kırdaki şarkı söyleyen bir kadınla evlenmeyiniz. Hele müssette şarkısı söylerse asla!

Çok voruldu ve yeşil bir sırtın üstüne oturdu. Ben de avaklarının önünde kendime bir yer buldum. Ellerini, içnelelerin delik deşik ettiği o ellerini, elimin içine aldım. Bu hal çok hassasiyetime dokundu. Kendi kendime İşte bunlar işin aziz işaretleridir; diyordum. Bu aziz işaretlerinin neler ifade ettiğini biliyor musunuz? Onlar, atölyenin bütün boşboğazlıklarını, fısıldanan çapkınlıklarını, konuşulan bütün pisliklerle fesade uğriyan ruhu, kaybolmuş iffeti, gevezeliklerin bütün budalalığını, günlük itiyadın bütün sefaletini, aziz iş markasını parmaklarının ucunda taşıyan kadının kafasına verleşmiş olan orta malı kadınlara has fikirlerin darlığına şahadet ederler.

Sonra uzun uzun baktık. Ah bu kadının bakışları bilerseniz ne kadar tesirli ve ne kadar insanın başını döndürüyor, insanı sarsıyor, kavriyor ve ruha hakim oluyordu. Sonsuzluk ve vaitle dolu ne derin bakış. Hulaşa karışmış, deli gibi olmuştum.

Onu kollarımın arasına almak istedim. «Eller aşağı!» dedi. O zaman yanında diz çöktüm ve içimi döktüm. Beni boğan bütün hissiyatı söz yolu ile boşalttım. O, vaziyetimin değişmesinden şaşırılmış ve sanki içinden: «Hey budala adam, işte seninle herkes böyle eğleniyor. Bakalım bu işin sonu neye varacak.» der gibi manalı bir bakışla sözdü.

Dostum, aşk bahsinde biz daima saf kalpli kimseleriz ve kadınlar bu işin cambazlarıdır.

Şüphesiz onu elde edebilecektim.

Budalalığımı sonra anladım. Fakat benim aradığım şey vücut değil, muhabbet ve gaye idi.

İtirafLARımı oldakça dinledikten sonra kalktı ve beraberce tekrar Saint-Cloud'ya geldik. Ondan ancak Pariste ayrıldım.

O kadar kederli görünüyordu ki sebebini aramaktan kendimi alamadım. Hayatta böyle günlere insanın az rastladığını düşünüyorum da » dedi. Kalbim göğsümü yırtarcasına çarpıyordu.

Onu sonraki pazar, hatta bütün pazar günleri gördüm. Bougival'e, Saint-Cermain'e, Maison-Laffitte'ya, Poissy'ye hulusa o civarın açık maceralarına sahne olan her yere götürdüm. Mini mini çapkın da bana o aşkı ihtirasla iade ediyordu.

Tamamen aklımı ona bağladım ve üç ay sonra evlendik.

Ne soruyorsun dostum, insan yalnız başına ailesiz, nasihatsız sürükleniyor ve bir kadınla hayatın mes'ut olacağını zannediyor, hemencecik evleniyor.

Halbuki sabahtan akşama kadar size hakaret eder, hiç laftan anlamaz, hiçbir şeyi bilmez, dürmadan gevezelik eder, avazı çıktığı kadar yüksekten Mussette şarkısını söyler (of, Mussette şarkısı en gıcıklayıcı bir ses.) Kömürcü ile kavga eder, kapıcı kadına ev işlerindeki alakasını hikâye eder, bütün yatak sırrını komşunun hizmetçisine verir, satıcıların yanında kocasının kredisini kırar. Kafası o kadar budalaca gevezelikler, aptalca inanışlar, kaba fikirler, batil hü-

kümlerle dolu ki onunla her konuştuğum vakit yeisten ağlarım.»

Nefesi tıkanmış ve müteessir bir vaziyette sustu. Bu zavallı safdil şeytan adama yürekten acıyarak bakıyordum. Ona cevap vereceğim sırada vapur durdu, Saint-Cloud'ya gelmiştik.

*
*
*

Kafamı meşgul eden kadın inmek için kalktı. insanı çıldırtan gizli bir tebessümle bana yandan bir göz atarak yakınımından geçti; sonra köprüye atladı.

Onu takib için fırladım; fakat yanımdaki adam beni kolumdan yakaladı. Sert bir hareketle belimden kurtuldum; bu sefer re dingotumun eteğinden yapıştı ve «Gitmiyeceksiniz, gitmiyeceksiniz!» sözünü herkesi bize doğru döndürecek kadar yüksek sesle tekrarlıyarak beni geri geri çekti.

Etrafımızda bir gülüşme dolaştı. Ben bu rezalet ve hacalet karşısında bütün cür'etimi kaybettiğimden hareketsiz ve şaşkın bir vaziyette donakalmıştım.

Vapur tekrar hareket etti.

Köprüde kalan mini mini kadın üzüntülü bir tavırla uzaklaşmamızı seyrediyor ve o zaman bana musallat olan adam da ellerini uğuşturarak:

— «Haydi, orada kabaca da olsa size iyi bir hizmette bulundum.» diye kulağıma fısıldıyordu.

Maoupossat dan çeviren

Fethi Ülkü

ELVEDA

Bir şarkı söylüyorum bu gurbet yollarında,
İçimdeki acıdan şu dumanlı dağlara;
Söylerim turnalara, haber deyu o yare,
Turna susar, yol uzar, kulağında bir seda!
Yine sana elveda, yine sana elveda!

*
*

Bu hasret şarkısının bestesinin ey seyda!
İnliyorsun kalbimin, şu kırık tellerinde,
Sensin benim yoldaşım, bu gurbet ellerinde,
Sevgi çağlar, saz ağlar, düşüncemde bir nida!
Yetmez mi bu elveda, yetmez mi bu elveda!

Şabap İnci

Şehir Haberleri

Çıplak Erzurumun ağaçlandırılması yolunda aylardanberi yapılan hazırlıklar tamamlandıktan sonra 22 Nisan 1944 Cumartesi günü ağaçların dikimine törenle başlanmıştır. O gün sabahdan itibaren bütün Erzurum halkı, baharın müjdesini veren ılık bir güneşin neşesi ve en hakiki bir bayram sevinci içinde ağaçlandırma sahasının merkezini teşkil eden köşk mıntakasına toplanmış, saat 14 dede Hükûmet önünden bando ile hareket eden okullar, esnaf teşekkülleri, halk bir neş'e seli halinde köşke gelmiştir.

Bandonun çaldığı İstiklâl Marşından sonra, Ziraat Müdürü Tarık Rona tarafından Erzurumda başlanan bu büyük hamlenin önemi ile mahiyetini belirten bir söylev verilmiş ve bunu ağaçlandırma kurumu adına avukat Ömer Olgü'nün özlü ve heyecanlı bir hitabesi takibetmiştir.

Söylevlerden sonra mülki ve aske-

ri erkân, ağaçlandırma kurumu Reisi ve üyeleri ve Halkevimiz Reisi taraflarından birer fidan dikilerek ağaçların dikimine başlanmıştır. Teşkil olunan ve birer memur nezaretinde çalışan işçi ekipleri fidanları dikerken, Halkevimiz Spor ve Güzel sanatlar kolları tarafından hazırlanan programa göre pehlivan güreşleri, atletik gösteriler milli oyunlar oynamışlardır.

Aynı gün saat 17de Halkevinde ağaçlandırma kurumu tarafından kendi üyeleriyle davetlilerine bir çay ziyafeti verilmiştir.

Düzenli bir çalışmayla dikime devam eden ekipler tarafından 70,000 fidanın ağaçlama sahasına dikimi üç günde bitirilmiştir. Bu yıl şehir ve köylerimizde yüz binden fazla fidan dikilmiş ve bunların devamlı olarak bakımı ve muhafazası için vücuda getirilen kuvvetli ve esaslı teşkilât, çalışmasına başlamıştır.

İmtiyaz sahibi: Murat Uraz

Yazı işleri müdürü:

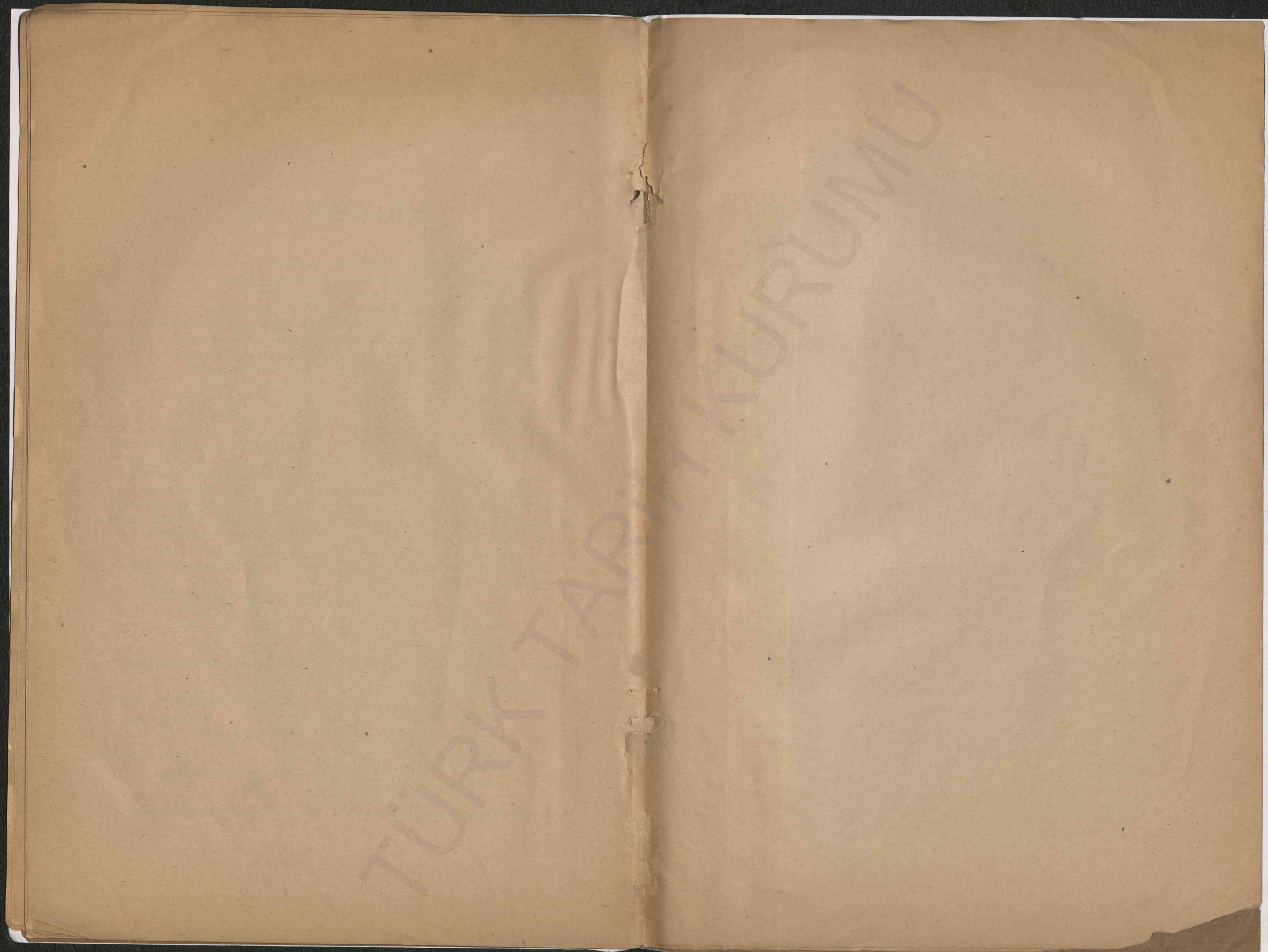
Fazıl Nalbaddoğlu

Basıldığı matbaa:

Erzurum Vilâyet Matbaası

ERZURUM HALKEVİ Dergisi

İki ayda bir çıkacak olan mecmuamızın senelik abona bedeli 150 kuruştur. İsteyenlerin Erzurum dergisi adresine Halkeine müracaatları.

TURK TARİHİ VE KURUMU

Halkevi Dergileri

<u>Halkevinin adı</u>	<u>Derginin adı</u>
Ankara	Ülkü
Adana	Görüşler
Afyon	Taşınar
Amasya	Yeşilirmek
Antalya	Türk Akdeniz
Bafra	Alinyaparak
Balıkesir	Kaynak
Bursa	Uludağ
Burdur	Burdur
Artvin	Çoruh
Denizli	İnaç
Diyarbakır	Karscedağ
Elâzığ	Altın
Eminönü	Yeni Türk
Eminönü	Halk Bilgisi Haberleri
Kayseri	Erciyaş
Erzurum	Erzurum
Eskişehir	Halkevi
Giresun	Ak Su
Isparta	Ün
İzmir	Fikirler
Kars	Doğuş
Konya	Konya
Manisa	Gediz
Mersin	İçel
Merzifon	Tagan
Milâs	Yeni Milâs
Muğ'a	Mıgla
Niğde	Akpınar
Niksar	Ülker
Tire	Küçük Menderes
Trabzon	İnan
Samsun	19 Mayıs
Sinop	Diranas
Sivas	Orta Yayla
Yozgat	Bozok
Zonguldak	Kara Elmas

Fiati 20 Kuruştur